

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ambrosii Calepini Dictionarivm Vndecim Lingvarvm

Calepino, Ambrogio

Basileae, 1616

V ante X

[urn:nbn:de:bsz:31-107476](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107476)

Minerva Apollinem eum, cujus in tota Athenas antiqui hi-
storici esse voluerunt. Secundus in Nilo natus Opat, ut Aegy-
ptii appellant, quoniam eundem esse Aegypti voluit. Tertius e
tertio Iove & Iunone, qui Lemni fabrica traditur profuisse.
Quartus Menalio natus, qui tenuit insulas prope Siciliam,
quae Vulcaniae nominabantur. & Ponitur non raro pro ipso
igni, quemadmodum Ceres pro ipsius frugibus. Hinc est illud
apud Plautum in Amphit. Vulcani in cornu portas: hoc est,
ignem gestas in latera cornae. Virg. lib. 3. Aen. fuit immi-
sit Vulcanus habenas, &c.

Vulcanalis, orum, plural. numeri, neutri generis. Festa Vulca-
no dedicata, & vulcania. Colum. lib. 11. cap. 4. Ceterum Augusto
circa Vulcanalia, tertia facta est.

Vulcaniae, insulae septem Siciliae adjacentes, quae & Aeolice
dicuntur, quod illas temporibus Aeolus in insulas putetur re-
gnasse, & vulcaniae autem idcirco dicuntur, quod
terram omnium natura sulphurea sit, ignem per intervalla,
tanquam & fornacibus quibusdam evomens. Vide Plin. lib.
3. cap. 8. & 9. & Strab. lib. 6. Cicer. tamen lib. 3. de Natur. deor.
in Vulcano rege, Menalio filio nomen accepisse tradit, qui in
insulis post Aeolum creditur imperasse. Nomina earum
sunt Lipara, Strongyle, Didyme, Encusa, Phenicusa, & Eyo-
nymos.

Vulsini, sive Volsini Plinio, Volsiniam Ptolemaeo. [Vulsi-
ni Germ. Ein Ort in Toscaner Landtschaft so vom strat gar sel
verhulmen seyn.] Hetruriae oppidum mediterraneum, olim lo-
cupletissimum, sed postea fulmine totum concrematum, ut
refert Plin. lib. 2. cap. 52. Hodie Vulsiniam vocant. Huius oppido
adjaacet lacus, qui ab eo Vulsinienis dicitur: cujus meminit
Columel. lib. 8. cap. 16.

Vulturnum, Oppidum Campanorum est, a Vul-
turno fluvio, qui ipsum praeterfluit, dictum. Est autem Vulturnus
fluvius ille qui per Capuam fluit & circa Cumas in mare
illabitur. Pomponius Mela lib. 2. Vulturnus annis, Vulturni
oppidum. & Est & Vulturnum Hetruscorum oppidum, teste
Livio lib. 4. ab Urbe.

Vulturnus, Ventus qui ab Oriente hyberno spirat, ut ait Plin-
ius lib. 2. cap. 47. Dicitur a Vulturno volatu (ut quidam
ajunt) quoniam aliter resonat. [Gall. Ost. Ital. Ostem. Germ.
Eiser aus den Ostwinden] & dicitur sicut von den Winden in
Fland. 3. Polon. Wiatry wshoda. Vngar. Napjarmu-
dati. Ang. The north east wind.] Hoc nomine etiam dicitur
est fluvius, ut in dictione praecedente diximus: cujus etiam
meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Vxama, Oppidum Hispaniae citerioris in tractu Arevacorum:
ut scribit Plin. lib. 3. cap. 3. Ptolemaeo Vaxama, & dicitur, appel-
latur lib. 2. cap. 6.

Vxella, Insulae Britanniae urbs, in tractu Demoniurum: ut
scribit Ptol. lib. 2. cap. 3.

Vzita, Verba Africae proprie dicta, sub Adramento sita,
juxta quam Caesar vicis Scipionem. Vide Strabonem lib. 13, &
Ptolemaeum lib. 4. cap. 3.

X
Xanthē, huius Xanthes, Nympha ma-
rina, Oceani & Tethyos filia, a rufo, sive flavo
colore dicta. Hesiodus in Theogonia: Πηνει-
ρ' ἰαίνεσσι, ἠΰπερ τε, Xanthē τε, & Xanthē itē ap-
pellata fuit Asiae regio, quae postea dicta fuit
Troas: ut auctor est Steph. in dictione TROAS.

Xanthi, Thraciae populi, apud Stephanum, & Strabo-
nem libro 13.

Xanthiades, Vnus ex iis ducibus, qui reliquias ex-
ercitus Cyri minoris, una cum Xenophonte domum reducere
susceperant. Hic postea, quod minus viginti ex publica
pecunia suppressisset, damnatus est reperendarum. Auctor Xe-
nophon in Anabasi lib. 3.

Xanthiscus, Aprilis mensis Hebraeorum lingua ap-
pellatus est.

Xanthii, Liciae populi, quorum urbem, Xanthum
nunc, quum Harpagus Cyri praefectus obsideret, illi u-
xores, liberosque, ceteraque, quae charissima habebant, in
arcem coegerunt, igneque subjecto cremaverunt: deinde
adversus hostes eruptione facta, strenue pugnantes, ad u-
num omnes interiit. Auctor Herodorus libro 1. & Xanthii
praeterea populi fuerunt Scythiae, ex genere Daatum, ultra
Mercurium incolentes, qui idem & Paris dicuntur. Auctor Stra-
bo lib. 11.

Xanthius, Boeotus quidam fuit, singulari corporis
robore, qui exortis inter Athenienses & Boeotos de Celma-
nium agro controversia, Thymocem Atheniensium regem

ad singulare praelium evocavit: cujus vicem excipiens Me-
lanthus quidam Messenius, a Dionysio (ut volunt) adjutus,
illum superavit. Ferunt enim Melantho vitum fuisse, quod
Xanthium quidam a tergo sequeretur, nigra pelle caprina in-
dutus. Quo nomine quum illum accusaret, quod altero co-
mitatus in praelium descendisset, admiratus Xanthius, quid-
nam accidisset, quisveis esset, qui a tergo sequeretur, quum
respicere conaretur, corpus hosti aversum, nudumque praebuit:
quae occasione usus Melanthus, incautum gladio trajecit. Au-
tor Suidas.

Xanthippe, [Xanthippe. German. Das häßliche Weib So-
crates.] Nomen uxoris Socratis philosophi, supra modum
morose, & jurgiosa: cujus tamen morositatem Socrates
mira patientia toleravit: rogatusque ab Alcibiade, cur mu-
lierem tam molestem domo non exigeret? Quoniam, inquit,
dum domi talem perpetuo, insulesco & exerceor ut cetero-
rum quoque foris petulantiam, injuriamque facilius feram.
Haec Gellius libro 7. capite 17. Vide plura in dictione S O-
CRATES.

Xanthippus, Lacedaemonius quidam fuit rei
militaris peritissimus: qui a Carthaginensibus excitus, exer-
citusque praeposuit, Attolum Regulum Consulem in Africa
bellum gerentem, insidiis circumventum vivam cepit.

Xantho, Vna ex Nymphis, Oceani & Tethyos filia.
Virgilius libro 3. Georgic. Drymoque, Xanthoque, Ligea-
que, Philodocque. Hesiodus in Theogonia Xanthem ap-
pellat.

Xanthus, Fluvius Troadis, idem cum Scamandro: ita
dicitur, teste Aristotele, de Historia animalium libro tertio,
quod ovium vellera rufo inficit colore: & dicitur enim Graeci
dicunt, quod nos rufum aut flavum. Virgilius libro primo
Aeneidos: Ardentesque averte equos in castra, priusquam
Pabula gustassent Trojae, Xanthumque bibissent. Idem libro
quarto Aeneidos: Quale ubi hybernam Lyciam Xanthique
fluente deserit, ac Delum maternam inivit Apollo. & Xan-
thus, antiquus rerum Lydarum scriptor: Lydus, an Sardi-
nus fuerit, Strabo se dicit incertum habere: Suidas Lydum
eum dicit a Sardibus civitate fuisse, scripsisseque historiam Lydo-
rum libris quatuor. & Xanthus alter Poeta Melicus comite-
moratur ab Aeliano. & Est item Xanthus Lyciae fluvius duobus
fontibus a Cadmo monte nascens, & non procul a no-
minis sui urbe in Lycium mare se exonerans. Hoc praeterea
nominis sui unus ex equis Hectoris, cujus meminit Homerus
lib. 23. Iliad.

Xaurus, locus Macedoniae, a Xaurō quodam: incolae
Xauri, Stephan.

Xenarchus, Comicus Poeta, cujus abulas com-
memorat Athenaeus libro 2. Dipsosophilorum. & Xenarchus
alter a Seleucia Cilicis, Peripateticus, docuit Alexandriae
primum, deinde Romae: Atque philosophi, deinde Caesaris Au-
gusti utriusque amicitia, usque in senectutem in honore habitus.
Denique paulo ante mortem visu orbatus dicit obiit. Strabo
libro 14.

Xenephyris, Vicus Libyae, prope Alexandriae. Gent.
Xenephyris, Steph.

Xeni, Balnea Romae fuerunt, ab hospitalitate (ut videtur)
ita dicta: nam Xenos Graecis idem est quod hospitalis. Ha-
rum meminit Cicero pro M. Caelio: Sed ut venenum (inquit)
quam a Licinio traderetur, manifestum comprehendere posset,
constitui locum iussit balneas Xenias, ut eo mitteret ami-
cos, qui delitescerent: deinde repente, quum venisset Licin-
ius, venenum traderet, profugerent, hominemque compre-
henderent.

Xenius, Iovis cognomen apud Graecos, teste Diodo-
ryso, quem Latini, verbo ex verbo expresso, hospitaleni vo-
cant. De hoc intelligendum est illud Virgili i. Aeneid. Iuppiter,
hospitibus nam te dare iura loquuntur.

Xenocles, Orator clarissimus, patria Adramyete-
nus, qui Mithridatici belli tempore accusatus: quod in re-
gem propentior fuisset, causam non modo suam, sed & totius
Asiae magno cum laude in Senatu egit. Auctor Strabo li-
bro 13.

Xenocrates, penultima correpta. [German. Ein Philosophus
von Chalcedonia, ein junger Platonus welcher etwas gemachen vnd vns
fertig vnterschiedt gemacht ist.] Nomen philosophi Chalcedonii,
auditoris Platonis, qui in Academia Speusippo successit, &
viginti quinque annis docuit. Fuit tardus ingenio, adeo ut
quum illum Plato Aristoteli compararet, alterum hinc, al-
terum calcantibus indigere diceret. Hic philosophum seve-
rissimum fertur extitisse, & adversus omnem voluptatum titu-
lationem prius invidus. Cuius rei abunde magnum illud
praebuit argumentum, quod Phrygen formosissimam esse re-
tatis metentem, a discipulis in lectulum suum submissam &

